ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ κ. ΧΡ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

Η ΠΟΜΠΕΜΜΕΝΗ

Σάντιαχα – σάντιαχα, ξημερώνοντας Τετράδη τὴν ὥρα ποὺ ἀποχαιρετοῦσε ἡ νύχτα τὴ μέρα κι' ἀρχινοῦσανε νὰ σβοῦνται ἕνα – ἕνα τ' ἀστέρια στὸν οὐρανὸ κι' ἀργοχάραζε ἡ αὐγοῦλα γελαστὴ καὶ χαρούμενη πίσω ἀπ' τὸ χωριό, ὁ διαλαλητὴς τοῦ χωριοῦ, πρῶτος στὴ φωνὴ ἀπ' ὅλους τοὺς χωριανούς του, ἀνέβηκε σ' ἕνα ψηλὸ κοτρώνι τοῦ μεσοχωριοῦ, ἱπτρωτά στὴν ἐκκλησιά, καὶ φώναξε μ' ὅλα του τὰ δυνατὰ ἀργὰ ἀργὰ καὶ ψαλμωδικά :

— Ἀκοῦστε, χώρα καὶ χωριανοί !... Σήμερα θὰ πομπευτῆ ἡ Μαρία τοῦ Γούλη, καὶ νὰ μὴν πάη κανένας στὴ δουλειαωιό'....

Τέσσερες φορὲς τὸ διαλάλησε αὐτὸ ὁ διαλαλητὴς τοῦ χωριοῦ, μιὰ κοντὰ στὴν ἀνατολή, μιὰ κατὰ τὴ νοτιά, κι' ἀφοῦ τὸ διαλάλησε καλὰ καλὰ, κατέβηκε ἀπὸ τὸ κοτρώνι καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι τοῦ παπᾶ, ἀπαν ἤτανε συναγμένη ὅλη ἡ δωδεκάδα τοῦ χωριοῦ.

Τὸ κρύο καὶ φοβερὸ διαλάλημα τ' ἄκουσε ὅλο τὸ χωριὸ σὰν μαῦρο μήνυμα, σαν φοβερὴ δικέφαλης ὀχιάς, κι' ἄντρες καὶ γυναῖκες ἐκινήσανε γιὰ τοῦ παπᾶ τὸ σπίτι, ὅλοι ρωτοῦσαν καὶ μὲ τὰ κεφάλια κατεβασμένα, σὰν νὰ πηγαίναν νὰ ξενγάλουν καὶ νὰ ξεπροβοδέσουν λείψανο. Πολὺ μεγάλο κακὸ θὰ γίνουν ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα στὸ χωριό! Κακὸ μεγαλείτερο κι' ἀπὸ φωτιὰ κι' ἀπὸ πλημύρα κι' ἀπὸ θανατικό....

Μωρέ, τί κακὸ μᾶς ἔμελλε νὰ ἰδοῦμε στὴ μέρα μας, γείτονά μας καὶ ρωδιλιά μας! ἀναρωτοῦσε μιὰ γριά, ἀνεβαίνοντας τὸν ἀνήφορο, καὶ μιὰ ἄλλη τῆς ἀπαντοῦσε :

— Οὔ, τὴν κοψόχρονη! Λεν ἤταν ἀστραπὴ νὰ τὴ βαρέση νὰ μὴν ἰδῆ τέτοιο κέρι! Μᾶς γάνωσε, ἡ ἀπελπισία, ὅλο τὸ χωριὸ καὶ δὲν ἔχουμε μυστρὶ νὰ βγοῦμε στὸν κόσμο!

Ἕνας γέρος, ποὺ ἀνέβαινε κι' αὐτὸς γιὰ τοῦ παπᾶ τὸ σπίτι, ἀκουμπώντας στὸ μπαστοῦνι του, ἀπολογήθηκε καὶ σὲ δυὸ γυναῖκες :

— Καημένες, δὲν κλαῖνε αὐτὸν ἐγώ! Λέει ἔτσι ἤθελε κι' ἔτσι ἔπαθε... Κλαῖνε τοὺς γονεῖς της, τ' ἀδέρφια της καὶ τὶς καημένες τὶς ἀδερφές της, ποὺ θὰ μείνουν ὅλες ἀνύπαντρες μ' αὐτὴ τὴ γάνα καὶ μ' αὐτὴ τὴ ντροπή...

* * *

Τὴ στιγμὴ ποὺ ἀρχίσανε νὰ χύνονται ἡ ὁλόχρυσες ἀχτίδες τοῦ ἥλιου στὸν κόσμο καὶ νὰ φέρνουν τὴ χαρὰ στὴν πλάση, ὅλο τὸ χωριὸ εἶχε μαζωχτεῖ ὁλόγυρα στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ. Μόνο οἱ συγγενῆδες τῆς πανοικλαιμένης καὶ τῆς κακοστραπατισμένης τῆς Μαρίας ἔλειπαν ἀπὸ κεῖνη τὴ μάζωξη.

Ἡ αὐλόθυρα τοῦ παπᾶ ἤταν κλειδωμένη, κλωμένη γιὰ νὰ μὴ μπαίνη ὁ καθένας μέσα. Μόνο οἱ προεστοὶ τοῦ χωριοῦ, ὁ παπᾶς καὶ πεντέξη γρηᾶς βρισκόντανε μέσα μὲ τὴ Μαρία κι' ἑτοίμαζαν τὸ πόμπεμμα ποὺ θὰ ξεκινοῦσε τὸ γιοματάκι ἀπ' τὸ χωριὸ, μὲ τὸ σήμαντρο τῆς καμπάνας τῆς ἐκκλησιᾶς.

Πολὺ μεγάλο κακὸ θὰ γίνουν ἐκεῖνη τὴ μέρα στὸ χωριὸ τὸ τιμημένο ποὺ ἤτανε ἀντρόπιαστο ὥς τὰ τότε... Κακὸ μεγαλείτερο κι' ἀπὸ φωτιὰ κι' ἀπὸ πλημύρα κι' ἀπὸ θανατικό... Θεὸ πόμπευαν τὴ Μαρία τοῦ Γόλη!...

Ἡ Μαρία αὐτὴ ἤτανε μιὰ κοντέλλο ἀπὸ παρακατιανὸ σπίτι τοῦ χωριοῦ, ὥς δεκαεφτὰ – δεκαοχτὼ χρονῶν, μέτρια στὴν εἰδή της. Ὅταν ἄρχισαν νὰ τὴν προξενολογοῦν, κάποια εἶχε κεῖ πᾶς τὴν εἶδε νὰ κρυφοκουβεντιάζη μὲ τὸ δεκατιστὴ καὶ νὰ παίρνη μάλιστα ἀπ' τὸ χέρι του ἕνα μαντῆλι μὲ μῆλα.

Ἡ προξενιὲς σταματήσαν ξεφτίας ἀπ' αὐτὸ καὶ δὲν πέρασαν ἕξη μῆνες ἀπὸ τότε, ὅταν νὰ σου! μιὰ μεγάλη βροχὴ μ' ἀστραπὲς καὶ βροντές, σωστὴ συντέλεια, ξέσπαψε ἀπὸ κάπου ἕνα βρέφος καὶ τὄβγαλε στὸ δρόμο. Δυὸ μαντρόσκυλα, ποὺ παράτυχαν ἐκεῖ, ἄρχισαν νὰ τὸ τραβοῦν τῶνα ἀπ' τὸ κεφάλι, τ' ἄλλο ἀπ' τὰ ποδάρια, ἀλλ' ὁ πιστικὸς βλέποντάς τα τὰ κυνήγησε κι' ἔβοσκε εἴδησι στὸ χωριό.

Σὰν τῶμαθε ἡ δημογεροντία τοῦ χωριοῦ, πῆγε στὸν τόπο μὲ τὸν παπᾶ, ἔβαψε τὸ πλόσια τῆς ἀμαρτίας βαθειὰ – βαθειὰ, σκέπασε τὸ λάκκο του μὲ μεγάλες καὶ βαρειὲς πέτρες καὶ διαλάλησε τὸ γενοιμενο στὰ χωριὰ καὶ στὰ περίχωρα. Τὰ περίχωρα ὅλα ἀπάντησαν :

— Ἔχομε τὸ πρόσωπό μας λαγαρὸ κι' ἡ ρωμτὴ δική σας!

Τότες ὅλες ἡ ἐπωψίες, μὲ τὸ «ποιανῆς νάναι ;» ἡ μιά, «ποιανῆς νάναι ;» ἡ ἄλλη, πέσανε στὴ Μαρία τοῦ Γόλη, ποὺ τὴν εἶχαν ἰδεῖ νὰ τῆς δίνη ὁ δεκατιστὴς τὰ μῆλα.

Ἡ δημογεροντία, σὰν ξέμαθε ὡς ἡ Μαρία τοῦ Γόλη μπορεῦσε νάνοι ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ, τὴν Τρίτη τὸ βράδυ πῆγε μαζὺ μὲ τὸν παπᾶ στὸ σπίτι της καὶ τὴ βρῆκε μέσα στὸ κατῶγι, τὴ στιγμὴ ποὺ ἔβανε θηλειὰ στὸ λαιμό της γιὰ νὰ κρεμαστῆ.

Τότε τὴν ἔπισαν καὶ τὴν τραβήξανε γιὰ τὸ σπίτι τοῦ παπᾶ, χωρὶς κανένας νὰ βγῆ νὰ τὴν ὑπερασπιστῆ ἀπὸ τοὺς δικούς της, μάνα της, ἀστέρας της, ἀδέρφια της, ἀδερφές της. Κι' ὄχι δὲν τὴν ὑπερασπιστήκανε μονάχα, ἀλλὰ ἕνας ἀδερφός της ρίχτηκε μὲ τὸ μαχαίρι γιανὰ τὴν ξεκόψη.

Ἡ δημογεροντία ὅμως δὲν τὸν ἄφησε, λέγοντάς του :

— Ἔπρεπε νὰ τὸ κάνης προτήτερα αὐτό. Τώρα ποῦναι στὰ χέρια μας θὰ τὴν τιμωρήσουμε ἐμεῖς, κι' ὅταν τελειώση ἡ δική μας δουλειά, τότε κάνε σὺ ὅ,τι θέλεις!...

Τὴ στιγμὴ ποὺ τὴν τραβοῦσανε γιὰ τὸ σπίτι τοῦ παπᾶ, ἀκούστηκαν ἀπὸ τὸ ντροπιασμένο σπίτι της κούφια κλάψματα καὶ κρυφὰ μοιρολόγια, κλάψματα καὶ μοιρολόγια τῆς ντροπῆς ποὺ δὲν ἔχουν παρηγοριά :

Παρηγορια 'χει ὁ θανατος κι' ἐλεημοσύνη ὁ Χάρος
κι' ἡ πικραμμένη ἀτιμιὰ παρηγορια δὲν ἐχει...

Ἡ κακοδιὰ τῶν δημογερόντων ἤταν κομμάτια, ἀλλὰ ἕνα τέτοιο κακὸ δὲν μποροῦσε νὰ μείνη ἀτιμώρητο. Ἔπρεπε νὰ γίνη ἡ τιμωρία γιὰ παράδειγμα, γιατί, ἂν δὲν γινόταν, κάθε γυναῖκα τοῦ χωριοῦ μποροῦσε νὰ κάνη τὸ ἴδιο κι' ὅλη ἡ κοινωνία νὰ γίνη σὰν τὴν κοινωνία τῶν σκυλιῶν.

Ὅταν τὴν ἔβαλαν στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ, ὁ παπαδιὰ πῆρε ἕνα ἄδειο ποτήρι, ἔβαλε τὸ χέρι στὸν κόρφο τῆς Μαρίας, τῆς ἄρμεξε ἑπτὰ σταλαγμοὺς κόμπους γάλα καὶ τὄδοσε στὴ δημογεροντία. Αὐτὸ ἤτανε ἡ μεγαλείτερη καὶ φοβερότερη μαρτυρία τῆς ἁμαρτίας της, ὅτι ἀκόμα κόρη, ἀπόχτησε παιδὶ καὶ τὸ σκότωσε.

Τότε ὁ παπᾶς τὴν τράβηξε κατὰ μέρος καὶ τὴν ξομολόγησε. Ἡ Μαρία εἶπε ὅλες τὶς ἁμαρτίες καὶ μαρτύρησε τὸν ἀπατεῶνα τῆς, τὸ δεκατιστή, ποὺ ἤταν ἀπὸ πολὺ μακρινὸ μέρος, ἄπαν δὲν ἔφτανε ἡ δύναμι τοῦ χωριοῦ νὰ τὸν τιμωρήση.

Αὐτὸς ὁ ἄτιμος, μὲ κάτι μῆλα ποὺ τῆς ἔδινε, μὲ κάτι σῦκα, μὲ κάτι μοσκοσάπουνα κι' ἕνα ἐλεφαντένιο χτένι γιὰ νὰ νίβεται καὶ νὰ χτενίζεται, τὴν ἀπάτησε, λέγοντάς της πὼς δὲν θὰ πάδιαινε πίστε, γιατί αὐτὸς εἶχαμαι στειρωμένο, κι' ὅτι ἂν τοῦκανε τὸ θέλημα, θὰ τὴν ἔπαιρνε γυναῖκα του καὶ θὰ τὴν πήγαινε στὸ χωριό του.

Ὕστερ' ἀπὸ τὸ ξομολόγημα, ὁ παπᾶς πῆγε στὴν ἐκκλησιά, πῆρε τὸ ἀρτοφόρι μὲ τὴν Ἅγια Κοινωνία καὶ τὴν κοινώνησε. Ἔπειτα ξαναπῆγε στὴν ἐκκλησιὰ ν' ἀφήση τ' ἀρτοφόρι καὶ ξαναγύρισε.

Στὸ τέλος οἱ δημογέροντες χύσανε λίγες σταλαγματιὲς ἀπὸ τὸ γάλα τῆς Μαρίας στὸ μελάνι τοῦ καλαμαριοῦ καὶ μ' αὐτὸ τὸ μελάνι ἔγραψαν τὸ «μαρτυρικὸ» καὶ τὴ φοβερὴ καταδίκη τῆς πομπῆς.

Ἀφοῦ τὸ ὑπόγραψαν καὶ τὸ σφράγισαν μὲ τὴ βοῦλα τοῦ χωριοῦ, ἔστειλαν τὸν πορτόγυρο στὸ κοπάδι τοῦ σπιτιοῦ τῆς Μαρίας νὰ πάρη ἕνα βαρβάτο τραγὶ γιὰ τὸ φαγοπότι τῆς πομπῆς καὶ διάταξαν τὸ διαλαλητὴ νὰ διαλαλήση κατὰ τοὺς τέσσερους ἀνέμους τὸ μαῦρο διαλάλημα :

— Ἀκοῦστε, χωριὸ καὶ χωριανοί ! Σήμερα θὰ πομπευτῆ ἡ Μαρία τοῦ Γόλη καὶ νὰ μὴν πάη κανένας σε δουλειά.

Ὁ πορτόγυρος εἶχε φέρει τὸ τραγὶ τὴ νύχτα πρὶν ἀρχίση νὰ συνάζεται ὁ κόσμος, τῶσφαξε στὴ στιγμὴ καὶ τῶγδυρε χέρι – χέρι. Ὕστερα ἔκοψε τὰ κέρατα ἀπὸ τὸ κεφάλι, ἄδειασε τὴν κοιλιὰ καὶ κοιλιὰ μαζὺ μ' ἄντερα τἄβαλε σὲ μιὰ μεριὰ ξεχωριστά, ἐνῶ τὸ κρέας τὸ παραδωκε στὴν παπαδιὰ νὰ τὸ μαγερέψη.

Τὸ γιοματάκι, ἡ δημογεροντία κάλεσε ὀνομαστικὰ δέκα ἀνίψια, παλληκάρια τοῦ χωριοῦ μὲ τὰ ντυφέκια τους κι' ὅλα τ' ἄλλα τ' ἀρματά τους καὶ τἄμπασε μέσα στοῦ παπᾶ τὸ σπίτι.

Ἡ κατάδικη Μαρία στέκοταν δρθὴ στὴ γωνιὰ τοῦ σπιτιοῦ, κάτω ἀπὸ τὸ εἰκόνισμα, μὲ μιὰ «τροκόβα» κρεμασμένη μπροστά της γιὰ νὰ μὴ φαίνεται, τὸ ἴδιο ὅπως κάνοιν ἡ νυφάδες.

Ἡ παπαδιὰ ἔστρωσε τὸ μεσάλι, ἔφερε ψωμί, μοίρασε τὸ φαγητὸ σε μικρὲς λίμπες (γαβάθες) χωρὶς νὰ πῆ τὸ σκάλος δρίσατε ».

Παπᾶς, δημογεροντία καὶ παλληκάρια ἀρχίσανε νὰ τρῶνε χωρὶς βλογητό, χωρὶς εὐχές, χωρὶς χιαιόγελα. Μιὰ θλίψη μεγάλη ἤταν χυμένη στὸ πρόσωπό τους, σὰν νὰ τοὺς εἶχε βρεῖ μεγάλο κακὸ τὸν καθένα τους. Ὅταν τελείωσαν τὸ φαγητό, σηκώθηκε ὁ παπᾶς καὶ μὲ

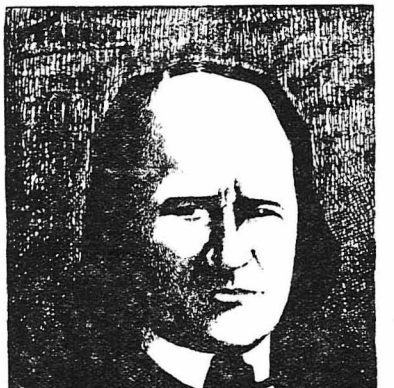

Ὁ Γάλλος ποιητὴς Ἀλφρέδος ντὲ Βινυ

τὸν παπᾶ μαζὶ σηκωθῆκαν κ' οἱ ἄλλοι.

Ὁ πορτόγυρος, στὸ πρόσταγμα τοῦ παπᾶ καὶ τῆς δημογεροντιᾶς, ἔφερε ἕνα γαϊδοῦρι σαμαρωμένο. Τὰ παλληκάρια κατέβασαν τὴν προκόβα, ἅρπαξαν ἀρον-ἀρον τὴ Μαρία καὶ τὴ βάλανε στὸ γαϊδοῦρι ἀνάποδα, ἔχοντας τὶς πλάτες της πρὸς τὸ κεφάλι τοῦ ζώου καὶ τὸ πρόσωπο πρὸς τὴν οὐρά του.

Ὕστερα, ἐνῶ τρεῖς-τέσσεροι τὴν κρατοῦσανε γιὰ νὰ μὴν πέση, οἱ ἄλλοι πῆραν τὴν κοιλιὰ τοῦ τραγιοῦ, κ' ὅπως ἦταν ἄπλυτη, τῆς τὴ βάλανε στὸ κεφάλι, ἀναρράλλαχτα ὅπως βάνουν τῆς νύφης τὸ χρυσογάϊτανο φέσι.

Ἔπειτα τὴ ζώσανε μ' ἄντερα, τῆς κρέμασαν τὰ κέρατα τοῦ τραγιοῦ στὸ λαιμό, ἄνοιξαν τὴ θύρα τῆς αὐλῆς κ' ἔσυραν ἔξω τὸ γαϊδοῦρι μὲ τὴν ποιπεμμένη, ὅπως τὴν εἶχαν στολισμένη.

Στὸ ἔβγα τῆς ποιπεμμένης δὲν ἀκούστηκε οὔτε μιὰ φωνή. Ὅλο ἐκεῖνο τὸ πλῆθος στεκότανε βουβὸ κ' ἄλαλο. Ὅλη ἐκείνη ἡ σκηνὴ ἔμοιαζε σὰν γάμος καὶ σὰν ξόδι, κ' ἀληθινὰ παντρευόταν ἡ Μαρία τὸν Ἀτιμασμὸ καὶ γενόταν τὸ ξόδι τῆς τιμῆς της!

Τέσσερα παλληκάρια, δυὸ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ δυὸ ἀπὸ τὴν ἄλλη, στέκονταν πλάϊ τῆς. Ἕνα ἄλλο τραβοῦσε τὸ γαϊδοῦρι ἀπὸ μπρός, ἄλλο ἕνα τὸ χτυποῦσε ἀπὸ πίσω, δυὸ ἄλλα πήγαιναν μπροστά-μπροστά, κ' ἄλλα δυὸ πίσω-πίσω.

Ἡ δημογεροντία μὲ τὸν παπᾶ πήγαινε ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν ποιπεμμένη κ' ἀπὸ τὴν πισωφυλακὴ μὲ τὰ μοῦτρα κατεβασμένα. Ὅταν ἡ τρισδύστυχη Μαρία βγῆκε στὸν κόσμο ἦταν σὰν πεθαμένη, μὲ τὰ μάτια κατεβασμένα σὰν κλειστὰ καὶ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια.

Οὔτε ψύλλος στὸν κόρφο της οὔτε τρίχα στὸ κορμί της δὲν θἄθελε νἆναι κανείς. Τέτοιος μεγάλος ἦταν ὁ ἐξευτελισμός της... Εἶχε προσβάλει τὴν κοινωνία θανάσιμα κ' ἡ κοινωνία τὴν τιμωροῦσε θανάσιμα!

Δὲν ἄνοιξε ἕνα στόμα γιὰ νὰ τὴν ὑπερασπιστῆ. Ὅλοι ἦσαν ἐχθροί της...

Ἡ καρδιά της ἦταν παγωμένη σὰν τὴν παγωμένη θάλασσα, τὰ μάτια της δὲν ἔβλεπαν, τ' αὐτιά της δὲν ἄκουγαν, ἡ γλῶσσα της ἦταν δαγκαμένη. Τὰ δάκρυά της εἶχαν σωθεῖ, οἱ ἀναστεναγμοί της εἶχαν στειρέψει, τὸ λογικό της εἶχε κοιμηθεῖ καὶ μοναχὰ ἡ ψυχή της παραμόνευε βαθεια στὸ κουφάρι της, καὶ δὲν χρειαζόταν παρὰ ἕνα μικρὸ φύσημα γιὰ νὰ σηκωθῆ ἡ στάχτη, νὰ μείνη ἡ σπίθα γυμνὴ καὶ νὰ σβυστῆ!

Τί εὐεργετικὸ θὰ ἦταν ὁ Χάρος, ἂν ἄπλωνε τὸ χέρι του καὶ τῆς τραβοῦσε ἀπὸ κεῖ μέσα τὴν ψυχή της τὴν παραδαρμένη!

Ἡ ποιπεὶ τράβηξε γιὰ τὸ μεσοχῶρι κ' ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς ἄρχισε νὰ τημαίνη πότε ἀργὰ-ἀργά, «γλα�ἀγά—γλαμμμμμάν—γλαμμμμμάν», σὰν σὲ ξόδι, καὶ πότε γρήγορα-γρήγορα, «γλάν- γλάν -γλάν», σὰν σὲ γάμο.

Ἀπὸ τὸ μεσοχῶρι ἡ ποιπεὶ ἔσκισε τὸ χωριὸ ὡς τὴν ἄκρη, ὕστερα τὸ κλωθογύρισε ὅλο, καὶ τέλος τὴ βγάλανε ὡς τὰ σύνορα τοῦ χωριοῦ κατὰ τὸ δύσμα.

Ἐκεῖ σταμάτησαν, τὴν ξαρμάτωσαν ἀπὸ τὴν κοιλιά, τὰ κέρατα καὶ τ' ἄντερα, τὴν κατέβασαν ἀπὸ τὸ γαϊδοῦρι καὶ τὴν ἀπολύσανε μέσα στὰ λόγγα!

Ὅ,τι πέταξε ἡ κοινωνία ἀπὸ πάνω της τ' ἀγκάλιασε ἡ Ἐρημιά!

Ἡ Μαρία ἔτρεξε μέσα στὰ λόγγα σὰν διψασμένο λάφι, γιὰ νὰ κρύψη τὴ ντροπή της ἀπὸ τὴν κοινωνία, κ' ἡ σινοδεία της γύρισε πίσω στὸ χωριό, χώρια-χώρια, καθένας καὶ τὸ δρόμο του.

Σωστὰ-σωστὰ δὲν ξέρουμε τί ἀπόγινε ἡ δύστυχη ἡ Μαρία. Ἄλλοι εἶπαν ὅτι τὴ βρήκανε φαγωμένη μέσα στὰ λόγγα ἀπὸ τ' ἀγρίμια, ἄλλοι ὅτι τὴ βρήκανε κρεμασμένη σ' ἕνα δέντρο, κ' ἄλλοι ὅτι μπῆκε καλόγρια σ' ἕνα πολὺ μακρινὸ μοναστῆρι μὲ τ' ὄνομα Μαγδαληνή...

ΧΡ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΛΟΥΜΑ

Ὁ Ἀλέξ. Δουμᾶς, ὅταν τοῦ ἔδωσαν κάποιο λεύκωμα ἀ' ἐρωτήσεις γιὰ νὰ ἀπαντήση, ἔγραψε τὶς ἑξῆς ἀπαντήσεις:

— *Ποιὰ ὀνόματα ἀγαπᾶτε περισσότερο;* — Ἔμμα, Μαρία καὶ Πέτρος.

— *Τί ἀντιπαθεῖτε περισσότερο στὸν κόσμο;* — Δὲν ἔχω μῖσος γιὰ κανέναν καὶ γιὰ τίποτε.

— *Ποιὰ πρόσωπα τῆς ἱστορίας μισεῖτε;* — Τὸν Κάτωνα, τὸ Φίλιππο Β' καὶ τὸ Λουδοβίκο ΙΔ'.

— *Ποιὰ εἶνε ἡ σημερινὴ σκέψις σας;* — Ἡ προσδοκία τοῦ θανάτου.

— *Σὲ ποιὸ σφάλμα δείχνετε περισσότερη ἐπιείκεια;* — Τὰ συγχωρῶ ὅλα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ συκοφαντία, τὴν κλοπὴ καὶ τὸ ψεῦδος.

— *Ποιὸ εἶνε τὸ προσφιλέστερο ἐμβλημα τῆς ζωῆς σας;* — Ὁ Θεὸς ἔδωσε, ὁ Θεὸς θὰ δώση...

ΜΙΑ ΘΛΙΒΕΡΗ ΣΕΛΙΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΛΔΝΤ

Ὁ Οὐάϊλντ μετὰ τὴν ἀποφυλάκισί του. Στὸ Μπερνεβάλ. «Οἱ ἄνθρωποι εἶνε ἀμείλικτοι!» Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ συμπάθεια τῶν χωρικῶν γιὰ τὸν μαρτυρικὸ συγγραφέα. Στὸ Παρίσι. Οἱ παληοὶ φίλοι του τὸν ἀποφεύγουν. Ὁ πόνος τοῦ Οὐάϊλντ. Χωρὶς στέγη!... Ὁ θάνατός του, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ὅταν ὁ Οὐάϊλντ ἐξέτισε τὴν ποινή του καὶ βγῆκε ἀπὸ τὶς ἀγγλικὲς φυλακές, πῆγε καὶ ἐγκατεστάθηκε σ' ἕνα μικρὸ χωριὸ ἀνόματι Μπερνεβάλ μὲ τὸ ψευδώνυμο Σεβαστιανὸς Μέλμωθ.

Ἡ καταδίκη τοῦ Οὐάϊλντ καὶ τὰ χρόνια ποὺ πέρασε δέσμιος τὸν εἶχαν καταβάλει πολὺ καὶ τὸν εἶχαν ἀλλάξει. Ὅταν ὁ περίφημος σήμερα Γάλλος πεζογράφος Ἀντρὲ Ζὶντ πῆγε στὸ Μπερνεβὰλ νὰ τὸν ἰδῆ, ὁ Οὐάϊλντ τοῦ εἶπε μ' ἕνα ὕφος βαρυεστισμένο:

— Οἱ ἄνθρωποι εἶνε ἀμείλικτοι. Κρίνουν τὸν καλλιτέχνη μόνο ἀπὸ τὶς κοινὲς κ' ἀσήμαντες πράξεις του. Ἂν ἐρχόμουν τώρα στὸ Παρίσι, ὅπως μοῦ λέτε, οἱ θαυμασταί μου δὲν θἄβλεπαν σ' ἐμένα παρὰ ἕναν ἀπόφοιτο τῶν φυλακῶν. Δὲν ἔχω σκοπὸ νὰ ξαναπαρουσιαστῶ ἐκεῖ, πρὶν γράψω ἕνα δρᾶμα. Ὡς τότε πρέπει νὰ μ' ἀφήσουν ἥσυχο...

Στὸ Μπερνεβὰλ ὁ Οὐάϊλντ εἶχε νοικιάσει ἕνα ἐξοχικὸ σπιτάκι καὶ προσπαθοῦσε νὰ συγκεντρωθῆ γιὰ νὰ ἐργαστῆ. Ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ τὸν ἀγαποῦσαν. Ὁ ἐφημέριος μάλιστα τοῦ φερνόταν μὲ καλοσύνη καὶ τοῦ ἔδινε τιμητικὴ θέσι στὴν ἐκκλησιά.

Βλέποντας ὁ Οὐάϊλντ πὼς οἱ τελωνοφύλακες τοῦ Μπερνεβὰλ δὲν εἶχαν πῶς νὰ περάσουν τὸν καιρό τους, γιὰ νὰ μὴν πλήττουν τοὺς ἐδάνειζε μυθιστορήματα τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ, πατρός. Ἐπίσης, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἰωβιλαίου τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, ἔδωσε μιὰ γιορτὴ στὸ σπίτι του, στὴν ὁποία προσκάλεσε ὅλους τοὺς μαθητὰς τοῦ χωριοῦ μαζὶ μὲ τὸ δάσκαλό τους.

Ἐνδιαφερόταν γιὰ τὰ πιὸ ἀσήμαντα πράγματα καὶ πολλὲς φορὲς ἔκανε σὰν παιδί. Ἡ κυριώτερη αἰτία τῆς μεταβολῆς αὐτῆς ἦταν μιὰ πολὺ σοβαρὴ ἐγχείρησι ποὺ τοῦ εἶχε γίνει. Τοῦ εἶχαν ἀνοίξει δηλαδὴ τὸ κρανίο καὶ τοῦ εἶχαν ἀφαιρέσει ἕνα μέρος τοῦ ἐγκεφάλου. Εὐτυχῶς ἡ ἐγχείρησις ἐπέτυχε καὶ ὁ ἀσθενὴς ἀνέρρωσε γρήγορα.

Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως, ἂν καὶ εἶχε ζῆλο γιὰ δουλειὰ καὶ εἶχε βρεῖ δυὸ ὑποθέσεις γιὰ ἐκμετάλλευσι, δὲν ἔγραψε τὸ δρᾶμα ποὺ σχεδίαζε. Καὶ ὅταν πῆγε πειὰ στὸ Παρίσι, δὲν εἶχε μαζύ του τὸ περίφημο θεατρικὸ ἔργο, γιὰ τὸ ὁποῖο εἶχε μιλήσει στὸ Ζὶντ.

* * *

Στὸ Παρισι ὁ Οὐάϊλντ βρῆκε πραγματικὸ τὴν ἀτμόσφαιρα δυσάρεστη, ὅπως καὶ τὸ περίμενε. Οἱ παληοί του γνώριμοι τὸν ἀπέφευγαν καὶ οἱ περισσότεροι μιλοῦσαν γι' αὐτὸν μὲ εἰρωνία καὶ οἶκτο. Ἐπειδὴ μάλιστα πολλοὶ ἀπὸ τοὺς παληοὺς φίλους του τοῦ ἔκλεισαν τὴν πόρτα τους, ὁ Οὐάϊλντ δὲν ξαναπῆγε πειὰ νὰ ἰδῆ κανέναν, ἀπὸ φόβο μήπως πάθει τοὺς ἴδιους ἐξευτελισμούς.

Κάποτε ἕνας φίλος του παρέθεσε πρὸς τιμήν του γεῦμα, ἀλλὰ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς προσκαλεσμένους δὲν θέλησαν νὰ πάνε. Ἡ περιφρόνησις αὐτὴ πλήγωσε κατάκαρδα τὸν Οὐάϊλντ καὶ αὔξησε τὴ δυστυχία του.

Μιὰ μέρα ὁ Οὐάϊλντ καθόταν στὴν ταράτσα ἑνὸς καφενείου μαζὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους θαμῶνας. Σὲ λίγο βλέποντας τὸν Ἀντρὲ Ζὶντ νὰ περνᾶη τὸν φώναξε κοντά του.

— Κάθησε, τοῦ εἶπε. Ποτὲ δὲν ἤμουν τόσο μοναχὸς ὅσο αὐτὴ τὴ στιγμή...

Ἀλλὰ σὲ λίγο, ὅταν ἔβγαλε νὰ πληρώση τοὺς καφέδες, εἶδε πὼς ἦταν ἀπένταρος!...

* * *

Μιὰ μέρα τοῦ πρότειναν ἐκ μέρους μιᾶς Παρισινῆς ἐφημερίδος νὰ γράφη ἕνα ἄρθρο κάθε βδομάδα ἀντὶ γενναίας ἀμοιβῆς.

— Ὕστερα ἀπὸ τὸ θόρυβο ποὺ ἔκανε ἡ καταδίκη σας, πρόσθεσε ἀπερίσκεπτα ὁ ἀπεσταλμένος τῆς ἐφημερίδος, νὰ εἶστε βέβαιος πὼς θἄχετε μεγάλη ἐπιτυχία...

— Εὐχαριστῶ, φίλε μου, τοῦ εἶπε ὁ Οὐάϊλντ σηκωνόμενος. Μοῦ ἀρκοῦν ἡ ἐπιτυχίες ποὺ εἶχα πρὸ τῆς δίκης μου.

* * *

Δυὸ χρόνια πρὶν πεθάνη, στὰ 1898, ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ πληρώση στὸ ξενοδοχεῖο του, τοῦ ἔκαμαν ἔξωσι καὶ τοῦ κράτησαν τὶς ἀποσκευές. Εὐτυχῶς βρέθηκε κάποιος ἄλλος ξενοδόχος, ὁ ὁποῖος τοῦ πλήρωσε τὰ χρέη καὶ τὸν ἔπῆρε στὸ δικό του ξενοδοχεῖο, ὅπου ἔμεινε μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν του.

Κατ' ἀτυχῆ σύμπτωσι δέ, τὴ στιγμὴ ποὺ ξεψυχοῦσε, δὲν εἶχε κανέναν κοντά του. Ὁ Πὼλ Φόρ, ἕνας ἀπ' τοὺς πιστότερους του φίλους, ὅταν πῆγε νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ, τὸν βρῆκε νεκρό.

Τὴν ψυχικὴ κηδεία τοῦ ἄλλοτε ἐνδόξου Ἄγγλου ποιητοῦ πολλοὶ λίγοι ἀπὸ τοὺς φίλους του τὴ συνώδευαν.

Ὁ Ὄσκαρ Οὐάϊλντ πέθανε στὶς 30 Νοεμβρίου 1900 καὶ ἐτάφη μετὰ τρεῖς μέρες στὸ νεκροταφεῖο τοῦ Μπανιέ.